

Java Web–technológiák

Bevezetés

Áttekintés

- ▶ Model–View–Controller (MVC) elv
- ▶ Java EE
- ▶ Java alapú Web–alkalmazások

MVC Model-View-Controller

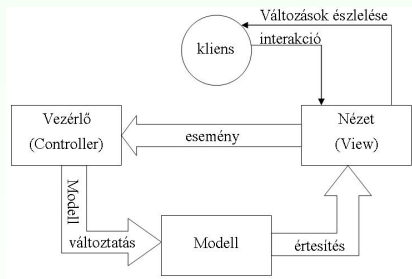
eredete:

- ▶ kezdetben a SmallTalk OO programzási nyelvhez lett kifejlesztve
- ▶ eredetileg desktop alkalmazásoknál használták

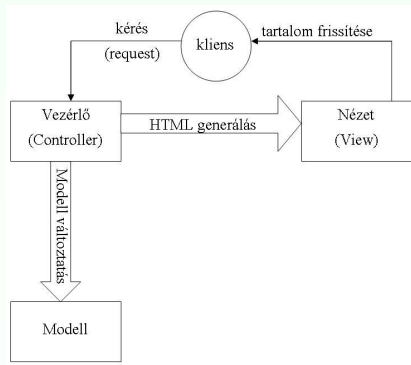
lényege szétválasztani a következő részeket:

- ▶ üzleti adatokat tartalmazó objektumok, illetve a rajtuk végezhető műveletek (**model**)
 - ▶ megjelenítés (**view**)
 - ▶ vezérlő logika (**controller**)
-
- ▶ jelenleg a legtöbb web-keretrendszer is a Model-View-Controller (MVC) mintát követi

MVC desktop illetve webalkalmazás esetén

MVC – desktop alkalmazás esetén

MVC – (klasszikus) web-alkalmazás esetén

MVC + Java web-technológiák

MVC Java web-technológiák esetén:

- ▶ **Modell:** tipikusan JavaBean-ek alkotják + a rajtuk végzett műveletek (üzleti logika kód)
- ▶ **Nézet:** tipikusan Java Server Page-ek (JSP) képviselik (de más megjelenítési technológiák is felhasználhatók, pl. Velocity, FreeMarker, JasperReports, stb.)
- ▶ **Vezérlés:** tipikusan egy Servlet, amely
 - ▶ fogadja a kérés (request) paramétereit
 - ▶ átalakítja a paramétereit a megfelelő típusra
 - ▶ ellenőrzi a paraméterek helyességét
 - ▶ meghívja a megfelelő üzleti logika metódusokat
 - ▶ az előbbi lépések eredményei alapján továbbít a megfelelő nézethez

Az MVC elv működése Java web-alkalmazások esetén a következőképpen vázolható:

1. A kliens (web böngésző) kérést intéz a web szerverhez (GET vagy POST)
2. A webszerver a kérést (egy konfigurációs állomány alapján) a vezérlésért felelős Servlethez irányítja
3. A vezérlő Servlet (diszpécser) a kérés URL alapján meghívja a megfelelő parancs-objektumot
4. A parancsobjektum
 - ▶ meghívja az üzleti logikát (itt történik pl. kommunikáció az adatbázissal vagy web-szolgáltatással), majd
 - ▶ átirányít a megfelelő nézetre (pl. JSP).
5. A nézet (pl. JSP) megjeleníti az üzleti objektumokat

Java EE

- ▶ a Java alapú Web–alkalmazások tipikus alkotóelemei:
 - ▶ Servlet (vezérlés)
 - ▶ JSP (nézet)
- ▶ ezek a komponensek a Java EE specifikáció szerves részei

- ▶ a továbbiakban áttekintést nyújtunk a Java EE technológiákról

Java EE

Java EE alkalmazás elkészítésének fázisai:

- ▶ tervezése (design)
- ▶ fejlesztése (development)
- ▶ összeállítása (**assembly**)
- ▶ telepítése (**deployment**)

A JavaEE platform az alábbiakat kínálja:

- ▶ alkalmazások *komponens alapú* fejlesztése – újrafelhasználható komponensek
- ▶ többretegű osztott alkalmazásmodell
- ▶ egységesített biztonsági modell
- ▶ XML alapú web-szolgáltatások (web service)
- ▶ platformfüggetlenség
- ▶ szerverfüggetlenség

Többrétegű alkalmazásmodell

Rétegek (tier) - szétválasztják az alkalmazást logikai egységekre (mindegyiknek külön feladata van)

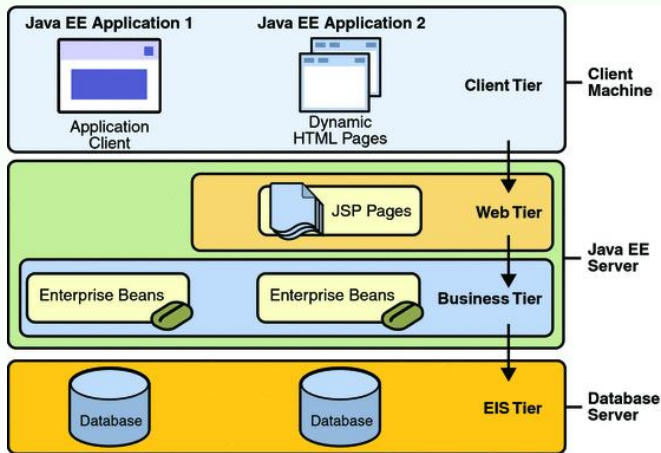
A következő rétegeket különböztetjük meg:

- ▶ **Kliens (ügyfél)-réteg:** A kliens gépen futó komponensek (pl. applet, swing alkalmazás)
- ▶ **Web-réteg:** a Java EE szerver web-konténerében futó komponensek (Servlet, JSP)
- ▶ **Üzleti logikai-réteg:** a Java EE szerver EJB konténerében futó komponensek (EJB)
- ▶ **Vállalati információs réteg** (Enterprise Information System (EIS)): EIS szerveren futó szoftver (pl. adatbázisszerver)

A Java EE alkalmazásokat általában három rétegűnek tekintik:

- ▶ kliens gép (felhasználói felületet biztosít), Java EE szerver (az üzleti logikát tartalmazza) és adatbázis szerver

Többrétegű alkalmazások

Többrétegű alkalmazások [Java EE Tutorial]

Web kliens

a web böngésző:

- ▶ megmutatja a szerverről érkező oldalakat:
 - ▶ HTML, XML stb. alapú dinamikus weblapok – a web-rétegen futó komponensek generálják őket

web kliensek – ún. könnyű (thin) kliensek

- ▶ nem kérdeznek le adatbázisokat, nem végeznek komplex üzleti műveleteket
- ▶ ezek a “nehéz” műveletek a Java EE szerveren hajtódnak végre (hasznosítva a szerveroldali technológiák gyorsaságát, biztonságát, megbízhatóságát)

Alkalmazáskliensek (desktop kliens)

Alkalmazáskliensek:

A kliens gépen futnak és egy komplexebb felhasználói felületet biztosítanak a html, xml alapú nyelvekhez képest

- ▶ leginkább jellemző egy Swing vagy AWT alapú grafikus felhasználói felület
- ▶ lehet akár parancssor alapú felület is

Ezek a kliensek már közvetlenebbül kapcsolódnak az alkalmazáslogikához és több funkcionalitást tartalmazhatnak.

JavaBean-ek

Az alábbiakban játszanak szerepet:

- ▶ a Java EE komponensek és az adatbázisréteg közötti adatcserében
- ▶ web-alkalmazás esetén a nézet a standard web-es hatókörökbe helyezett bean-eket mutatja meg

A JavaBean-ek nem részei a Java EE specifikációnak.

Az implementált JavaBean osztályok meg kell feleljenek a JavaBean specifikációnak:

- ▶ get/set metódusok a tulajdonságok lekérdezésére, beállítására,
- ▶ paraméter nélküli publikus konstruktor,
- ▶ szerializálható kell legyen, stb.

Java EE komponensek

Java EE komponens:

egy **önálló funkcionalitású** szoftverrész, amely a hozzá tartozó Java osztályokkal és erőforrásfájlokkal egy alkalmazás keretében van **telepítve**, és más komponensekkel **kommunikál**

A következő Java EE komponensek vannak definiálva:

- ▶ **Servletek** és **JSP** (JavaServer Pages): web komponensek, melyek a Java EE szerver Web-konténerében (pl. Tomcat) futnak
- ▶ **EJB-k** (Enterprise JavaBeans): üzleti logika komponensek, melyek a Java EE szerver ejb-konténerében (pl. Weblogic, Websphere, JBoss) futnak

néhány jellemző:

- ▶ a Java EE komponensek Java nyelven íródnak
- ▶ fordításuk bármilyen más java programéhoz hasonlóan történik

egy Java EE komponens és egy standard Java osztály közti különbség:

- ▶ a Java EE komponensek meg kell feleljenek az illető típusú komponensre vonatkozó Java EE specifikációnak
- ▶ a komponenseket össze kell rakni egy Java EE alkalmazásba
- ▶ ezt követően a szerverre lesznek telepítve

Web komponensek

Servletek:

Java osztályok, amelyek dinamikusan dolgozzák fel a kérést (request) és építik fel a választ (response)

JSP-k:

szöveg-alapú dokumentumok, amelyek a háttérben ugyancsak Servletként futnak le, de egy természetesebb megközelítést biztosítanak a tartalom létrehozására

Üzleti logika komponensek – Enterprise Java Bean-ek

Egy Java EE alkalmazásban az üzleti logika kódja (ami egy konkrét követelményt –use case– implementál) **EJB**-k által van megvalósítva.

Háromféle EJB:

- ▶ **session bean**: az üzleti logikát implementálja
- ▶ **entity bean**: egy adatbázistábla egy bejegyzésének (record) felel meg. Biztosítja, hogy az adatok automatikusan le legyenek mentve az adatbázisba.
- ▶ **message-driven (üzenetvezérelt) bean**: üzenetküldést tesz lehetővé

ami a többretegű alkalmazások megírását bonyolulttá teszi. . .

komplex kód írására van szükség:

- ▶ a tranzakciók kezeléséhez,
- ▶ többszálú programozáshoz,
- ▶ hatékony erőforrás-tároláshoz (resource pooling),
- ▶ más alacsony szintű művelethez

A komponens alapú és platform-független Java EE architektúra a többretegű alkalmazások fejlesztését megkönnyíti, mivel:

- ▶ az üzleti logika újrafelhasználható komponensekbe van szervezve
- ▶ a fenti alacsony szintű műveleteket a Java EE szerverek biztosítják, ezáltal a fejlesztő a konkrét feladat (üzleti logika) megoldására koncentrálhat.

A web komponenseket vagy enterprise beaneket nem lehet egyből lefuttatni:

- ▶ össze kell állítani őket (assembly) egy Java EE modulba
- ▶ a konténerbe kell telepíteni (deploy)

az összeállítás:

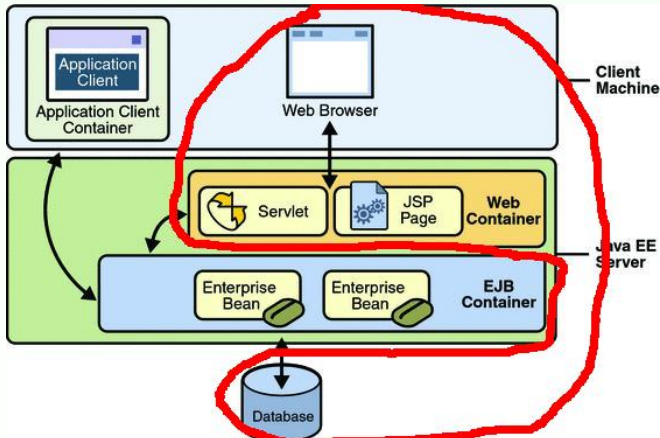
különböző konténer beállításokat feltételez – különböző konfigurációs állományokban

A Java EE server ezen beállítások alapján különböző szolgáltatásokat biztosít:

- ▶ biztonsági szolgáltatások
- ▶ tranzakciókezelés,
- ▶ JNDI,
- ▶ távoli hívások (EJB-k és kliensek között, mintha ugyanabban a JVM-ben futnának)

Konténer típusok

egy Java EE szerver EJB és Web konténereket biztosít:

Java EE szerver és konténerek [Java EE Tutorial]

A web-kliens és web-alkalmazás közti kapcsolat a következőképpen működik:

1. A kliens egy HTTP kérést küld a web-szervernek
2. A web-konténer (mely a Servlet és JSP technológiákat implementálja) a kérést egy HttpServletRequest objektummá alakítja.
3. Ezt az objektumot megkapja a web-komponens (Servlet vagy JSP), amely JavaBean-ekkel vagy az adatbázissal együttműködve dinamikus tartalmat generál.
4. A web-komponens egy HttpServletResponse objektumot fog generálni vagy továbbadja (forward) a kérés objektumot egy másik web-komponensnek.
5. A web-szerver ezt az objektumot egy HTTP válaszá (response) alakítja és visszaküldi a kliensnek.

Servletek:

Java osztályok, melyek dinamikusan dolgozzák fel a kérést és hozzák létre a választ.

JSP-k:

szöveg alapú dokumentumok, melyek szintén Servletként futnak le, de a statikus tartalmat (HTML, XML) jóval egyszerűbben lehet létrehozni a segítségükkel.

- ▶ elvileg – a Servletek és JSP-k felcserélhetőek
- ▶ gyakorlatilag – minkettőnek megvan az erőssége és a gyengéje

összehasonlítás

A Servletek alkalmasabbak:

- ▶ kontrollerként egy web–alkalmazásnál (pl. kérestovábbítás)
- ▶ nem szöveg alapú adatok feldolgozására

A JSP-k alkalmasabbak:

- ▶ szöveg alapú (HTML, SVG, WML, XML) oldalak létrehozására

A Servlet és JSP technológiák bevezetése óta újabb Java technológiák fejlődtek ki, amelyek az előbbi kettőn alapulnak. Pl. JSF, JSP elemkönyvtárak (pl. JSTL)

Egy web-alkalmazás a következő komponensekből áll:

- ▶ web-komponensek
- ▶ telepítés-leíró (deployment descriptor)
- ▶ statikus erőforrások (pl. képek, statikus HTML oldalak)
- ▶ Java osztályok
- ▶ jar programcsomagok (libraries)

Egy web-alkalmazás **szerverfüggetlen**: bármilyen web-konténerbe telepíthető, amelyik megfelel a Java Servlet/JSP specifikációnak.

Egy web-alkalmazás létrehozása és futtatása a következő lépésekből áll:

- ▶ a web komponensek (Servlet, JSP) illetve segédosztályok megírása
- ▶ a telepítés-leíró (deployment descriptor) létrehozása
- ▶ a komponens osztályok illetve az ezekből hivatkozott segédosztályok lefordítása, illetve a megfelelő struktúrájú web-alkalmazás összeállítása (build-tool segítségével:pl. Ant)
- ▶ [opcionálisan] összecsomagolni az alkalmazást egy telepíthető egységbe (deployable unit). (.war állomány)
- ▶ telepíteni az alkalmazást a web-konténerbe
- ▶ böngészőből meghívni a megfelelő URL-ket, melyek a web-alkalmazásra hivatkoznak

A web modul

- ▶ a web-konténer megfelelő katalógusába lesz telepítve
- ▶ az alább felsorolt elemeket tartalmazó <alkalmazasnev>.war állománynak vagy <alkalmazasnev> katalógusnak felel meg

Egy web modul sajátos struktúrával rendelkezik:

a gyökérben található a

- ▶ JSP oldalak
- ▶ statikus web erőforrások

szintén a gyökér tartalmaz egy WEB-INF nevű katalógust, amely a következőket tartalmazza:

- ▶ web.xml : a webalkalmazás telepítés-leírója (deployment descriptor)
- ▶ classes katalógus: szerver-oldali osztályok: Servletek, segédosztályok és JavaBeans komponensek
- ▶ lib katalógus: jar csomagok, melyeket a szerver-oldali osztályok hívnak meg

Hasznos web-címek

Néhány hasznos web-cím:

- ▶ www.java.sun.com – A Sun hivatalos, Java-val kapcsolatos weboldala
 - ▶ <http://java.sun.com/javase/5/docs/tutorial/doc/> – Java EE 5 Tutorial
- ▶ www.apache.org – Hasznos programcsomagok, keretrendszerek, API implementációk (pl. Tomcat)
- ▶ www.eclipse.org – Az Eclipse fejlesztői környezet hivatalos honlapja
- ▶ www.google.com ... :)

Fejlesztői környezet – pl.

Az alábbi eszközöket fogjuk használni:

- ▶ JDK 1.5 (vagy 1.6) (Java Development Kit) – futtatási környezet és Java fejlesztői eszközök (pl. fordító)
- ▶ Eclipse/NetBeans – Java fejlesztői környezet
- ▶ Ant – build tool
- ▶ Tomcat 6 – webkonténer
- ▶ MySQL – adatbáziszerver
- ▶ tetszés szerinti böngésző